

MILITARI ȘI INVENȚIILE LOR

THE MILITARY AND THEIR INVENTIONS

Colonel (r.) prof. univ. dr. Filofteia REPEZ*

*(Academy of Romanian Scientists, 3 Ilfov, 050044, Bucharest, Romania,
email: secretariat@aosr.ro)*

Colonel dr. Niculai-Tudorel LEHACI**

Rezumat: *Ziua Cercetătorului și Proiectantului din România se sărbătorește anual, fiind stabilită prin Hotărârea de Guvern nr. 764, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 317 din 16 noiembrie 1994. Această zi recunoaște eforturile și realizările cercetătorilor și proiectanților români. Domeniul militar se numără printre cele în care inventivitatea a fost deseori dovedită. Cercetarea și invențiile din acest domeniu au avut impact asupra artei militare și nu numai. Pe aceste considerente, scopul acestui articol este de a populariza câteva invenții din domeniul militar. Unul dintre obiectivele științifice este de a prezenta aspecte personale și profesionale ale căpitanului Marin Orița, un ofițer înzestrat cu calități de inventator.*

Cuvinte cheie: *cercetare, invenții, domeniul militar, recunoaștere, armament.*

Abstract: *The Romanian Researcher and Designer's Day is celebrated annually, being established by Government Decision no. 764, published in "Monitorul Oficial" no. 317 of November 16, 1994. This day recognizes the efforts and achievements of Romanian researchers and designers. The military field is among those in which inventiveness has often been proven. Research and inventions in this field have had an impact on military art and beyond. On these considerations, the aim of this article is to popularize some inventions in the military field. One of the scientific objectives is to present personal and professional aspects of Captain Marin Orița, an officer endowed with the qualities of an inventor.*

Keywords: *research, inventions, military, reconnaissance, weapons.*

Viața și opera celor care au devenit mari savanți și inventatori sunt prezentate cu diverse ocazii. Așa de exemplu:

- în perioada 16-25 ianuarie 1981, denumită *Decada științei și tehnicii*, s-a desfășurat expoziția „Invenții și priorități tehnice românești” în cadrul Salonului de invenții;

* Departamentul de Științe Politice și Relații Internaționale/Facultatea de Comunicare și Relații Internaționale/Universitatea Internațională Danubius, Galați; membru titular al Diviziei de Istoria Științei a CRIST al Academiei Române, membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România, email: filofteiarepez@yahoo.com.

** Facultatea de Comandă și stat Major/Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, email: lehaci.tudorel@unap.ro.

- cartea *Oameni de știință și inventatori români*, autori Edmond Nicolau și I. M. Ștefan, Editura Ion Creangă, București, 1987, evoca viața și creația a 100 de savanți și tehnicieni români care au contribuit prin opera lor la progresul științei românești și universale;

- în cartea *Savanți și inventatori care au schimbat cursul lumii. Biografii senzaționale*, publicată la Editura SAECULUM I. O., București, 2023, autorul Victor Anestin introduce cititorul într-o lume aparte, caracterizată de patima pentru știință a celor care au lăsat lumii, uneori cu sacrificiul sănătății sau chiar al vieții individuale, invenții care au schimbat cursul lumii;

- articolul *Aspecte ale evoluției istorice a tehnologiilor militare în țările române*, autor Daniela Georgiana Golea, publicat în „Studii și comunicări/DIS” vol.XVII/2024, Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii – Divizia de Istoria Științei/Academia Română, analizează evoluția istorică a tehnologiilor militare și factorii care au influențat-o, pentru a trage câteva învățăminte privind specificul evoluției industriei românești de apărare.

Pe plan național, *Ziua Cercetătorului și Proiectantului* se celebrează anual pentru a recunoaște contribuțiile cercetărilor români, dar și a importanței și potențialului semnificativ al cercetării și dezvoltării tehnologice autohtone.

Domeniul militar face parte dintre domeniile în care inventivitatea s-a materializat prin diverse realizări, apreciate pe plan național și internațional. Strădania pentru găsirea soluțiilor bune de rezolvare a problemelor teoretice și practice complexe este o constantă în acest domeniu.

Exemplele sunt foarte multe, ne vom limita a prezenta câteva:

În anul 1875, **căpitan Vasile Buescu** a inventat un sistem de revolver și pușcă, cu încărcarea pe la culantă (în fapt a fost o îmbunătățire a revolverului belgian „Lebeau” de calibru 11,3 mm, model 1874, care fusese introdus în dotarea armatei române anterior Războiului de Independență). A fost primul armament de infanterie produs în România, cunoscut sub denumirea **revolverul Buescu**¹. Caracteristicile sale tehnice erau asemănătoare modelului belgian². Pentru această invenție, căpitanul Vasile Buescu a fost decorat cu medalia „Bene Merenti” clasa I³. Dar, meritele sale profesionale au fost apreciate și prin deținerea calității de cavaler al „Stelei” și al „Coroanei României”, cavaler al „Legiunei de onoare” franceză, ofițer

¹ Adrian Stroe, Marin Ghinoiu, *Din elita artileriei*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2012, p. 53.

² Ghiță Bârsan, Adrian Stroe, Dănuț-Puiu Șerban, *Istoria industriei militare și tehnicii operative*, în Dorel Banabic, coordonator, *Istoria tehnicii și a industriei românești vol. I mecanica, tehnicile de prelucrare și construcțiile*, Editura Academiei Române, București, 2019, p. 260.

³ Medalia „Bene Merenti” a fost destinată a răsplăti meritele câștigate în domeniul artelor, științelor, literaturii, industriei, agriculturii etc. A fost oficial instituită prin Decretul nr. 314 din 1876, disponibil la https://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Medalia_Bene_Merenti, accesată la data de 2 decembrie 2024.

al „Sf. Ana” și „Sf. Stanislas” rusești, „Coroana de fer” austriacă⁴. A încetat din viață la vârsta de 37 ani, în funcția de subdirector al Arsenalului Armatei din București și profesor la Școala Militară de Artilerie. Prin testamentul soției sale, din 20 decembrie 1935, a fost donată Ministerului Apărării Naționale suma de un milion de lei, din care „se vor acorda două premii anuale ofițerilor inferiori din artilerie cari se vor distinge prin lucrări importante sau prin aparate noi în legătură directă cu tehnica tragerilor și de un real folos”⁵.

O realizare exclusiv românească a fost prototipul **tunului de câmp calibru 88 mm cu tragere repede**, autor fiind **colonelul Ion Perticari**, în anul 1898, pentru a fi fabricat la Arsenalul Armatei. Din păcate, conducerea armatei nu a dorit acest tun, preferând să importe tunul „Krupp”, inferior prin performanțe celui proiectat la noi în țară. De asemenea, a inventat proiectilul unic cu dublă destinație, exploziv și șrapnel, pe care l-a experimentat prin trageri efectuate la fortul Chiajna. Acest proiectil avea performanțe net superioare celui tras de tunul „Krupp”. Ca urmare a refuzului de introducere în fabricație a proiectilului său a trecut în rezervă, cu gradul de general de brigadă. A fost rechemat în activitate personal de Regele Carol I, pe care l-a însoțit, în anul 1913, la tratativele cu împăratul Germaniei privind paternitatea României asupra orașului Silistra; în anul 1914, a reprezentat interesele României la conferința organizată de Regatul Italiei⁶.

Apariția aviației și izbucnirea Primului Război Mondial au generat preocupări pentru combaterea aeronavelor. În țara noastră cel care a găsit soluții a fost **generalul Ștefan Burileanu**, realizând, în acest sens, **tunul antiaerian calibru 57 mm cu tragere repede sistem „colonel Burileanu”**. Pentru această realizare a primit, în anul 1919, premiul „Lazăr” al Academiei Române și a fost recompensat cu 5.000 de lei, devenind un pionier al artileriei antiaeriene române. Cele 40 de tunuri antiaeriene aveau o cadență de 20-25 lovituri pe minut, un câmp de tragere orizontal de 360⁰ și vertical de +85⁰. Inventator înăscut a realizat și afetele pentru țevele tunurilor calibru 150 mm și pentru obuzierele calibru 120 mm, guri de foc statice, ca urmare a dezafectării Cetății București⁷.

Preocupări pentru perfecționarea armamentului de artilerie a avut și viitorul **general de brigadă Gabriel Negrei**, care a realizat **tunul antiaerian calibru 57 mm pe roți**, primul tun antiaerian românesc⁸.

Fabricarea tunului „Krupp” de calibru 75 mm, model 1904 (varianta îmbunătățită a modelului „Krupp” 1889), pe baza condițiilor stabilite de un grup de ofițeri români, format din **Toma Ghenea, Dumitru**

⁴ Ziarul „Universul” nr. 188 din 10 iulie 1936, disponibil la https://adt.arcanum.com/-ro/view/Universul_1936_07A/?query=c%C4%83pitan+Vasile+Buescu+&pg=112&layout=s, accesat la 2 decembrie 2024.

⁵ *Ibidem*, accesat la 2 decembrie 2024.

⁶ Adrian Stroe, Marin Ghinoiu, *op.cit.*, pp. 250-251.

⁷ *Ibidem*, p. 59.

⁸ *Ibidem*, p. 233.

Iliescu, Eugeniu Lucescu, Vasile Rudeanu și Gabriel Negrei, este considerată prima realizare tehnică artileristică, cu substanțială contribuție românească.

Creativitatea tehnică românească s-a evidențiat și prin realizarea de către **maiorul Toma Ghenea** a înălțătorului, denumit **goniometrul Ghenea**, model 1904, pentru acest tun, folosit ulterior și la alte guri de foc, pentru a putea executa trageri cu ochire indirectă. Tunul „Krupp” de calibru 75 mm, model 1904, a fost cel mai modern tun din acea vreme și a fost piesa de bază a artileriei de câmp în Primul Război Mondial; bătaia sa maximă era de 8.000 m⁹.

O prezentare a invențiilor și inovațiilor din domeniul militar a fost realizată de autorii Ghiță Bârsan, Adrian Stroe, Dănuț-Puiu Șerban, cu titlul *Istoria industriei militare și tehnicii operative*, în Dorel Banabic, coordonator, *Istoria tehnicii și a industriei românești vol. I mecanica, tehnicile de prelucrare și construcțiile*, Editura Academiei Române, București, 2019 (pp.260-285).

Activitatea de cercetare-dezvoltare în domeniul militar constituie un pilon important al apărării și securității.

În cadrul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord funcționează Agenția de Comandă, Consultanță și Control și Organizația de Cercetare și Tehnologii a NATO, iar în cadrul Uniunii Europene funcționează Agenția Europeană de Apărare.

Pe plan național, în cadrul Ministerului Apărării Naționale, în subordinea Direcției Generale pentru Armamente funcționează Agenția de Cercetare pentru Tehnică și Tehnologii Militare, care a fost înființată prin Ordinul ministrului apărării nr. M1 din 7 ianuarie 1998. Misiunea acestei agenții este de a efectua cercetări tehnico-științifice fundamentale orientate, aplicative și de dezvoltare tehnologică pentru introducerea continuă a progresului tehnic în domeniul militar, crearea de noi tipuri de tehnică militară cu performanțe superioare, precum și pentru modernizarea tehnicii existente, cu consumuri de resurse cât mai reduse. În componerea sa se află următoarele centre: Centrul de Cercetare și Inovare pentru Tehnologii Informaționale și Comunicații; Centrul de Cercetare și Inovare pentru Sisteme de Armamente; Centrul de documentare și Arhivă Tehnică; Centru de Microproducție și Transfer Tehnologic; Centrul de Cercetare și Inovare pentru Apărare CBRN și Ecologie; Centrul de Cercetare și Inovare pentru Forțele Navale; Centrul de Cercetare, Inovare și Încercări în Zbor. Prin obiectul principal de activitate, agenția este conectată la sistemul național de cercetare dezvoltare pe o componentă specifică, care acoperă în mod unic domeniul militar al cercetării științifice¹⁰.

⁹ Ghiță Bârsan, Adrian Stroe, Dănuț-Puiu Șerban, *op.cit.*, p. 261.

¹⁰ *Agenția de Cercetare pentru tehnică și Tehnologii Militare*, disponibil la <https://www.acttm.ro/>, accesat la 6 decembrie 2024.

Căpitanul Marin Orița și invențiile sale

Marin Orița s-a născut la 5 ianuarie 1897, în comuna Tigănești, plasa Nicorești, din fostul județ Tecuci, actualmente județul Galați, fiul al lui Alexandru și al Elenei. În „Autobiografia”, realizată pe data de 12 aprilie 1951, menționează data nașterii ca fiind 12 ianuarie 1897.

Alte detalii personale și profesionale aflăm tot din această „Autobiografie”, aflată în „Memoriul personal” din 13 aprilie 1951, întocmit de Centrul Militar Tecuci, pe care o redăm în integralitate:

AUTOBIOGRAFIE¹¹

Maior rez. Orița Marin. Tatăl Alexandru Marin.

1) *Născut în ziua de 12 ianuarie 1897, în satul Țigănești, jud. Tecuci, de naționalitate română. Tatăl Alexandru Marin de naționalitate română, decedat înainte de 23 august 1944. Mama Iliana decedată înainte de 23 august 1944. Sora Ilinca de 62 ani, căsătorită cu Vasile Manea din comuna Munteni, jud. Tecuci, având ocupația de agricultor până și după 23 august 1944. Nu am rude în străinătate.*

2) *Soția Maria de 52 ani, de profesie casnică, fost fiica lui Costachi Grecea și a Sultanei Grecea din comuna Nicorești, decedați înainte de 23 august 1944. Are un frate Vasile Grecea de 61 ani de profesie avocat, înainte și după 23 august și locuiește în comuna Nicorești. Al doilea frate, Gheorghe Grecea, de 55 ani fost comisar în București, înainte și după 23 august după care a ieșit la pensie din cauză de boală și locuiește în comuna Nicorești.*

3) *N-am ocupat nicio funcție înainte de a intra în armată.*

4) *Ca studii am urmat 7 clase secundare și Școala Militară de Educație Fizică din București, cu începere din anul 1919 până în anul 1921 când am ieșit ofițer, după care în timpul serviciului militar m-am specializat în armamentul de infanterie, realizând și rezolvând mai multe probleme tehnice și astfel în urma acestora am fost confirmat ca ofițer tehnic militar.*

5) *Înainte de-Al Doilea Război Mondial mă aflu la Arsenalul Armatei din București în calitate de șef al atelierului de armurărie, iar în timpul războiului mondial am fost la Uzinele Cugir membru în Comisia de Recepție și am conlucrat pentru punerea în fabricație de serie a pistolului mitralieră „Orița”. Arma ușoară concepută de subsemnatul.*

6) *În anul 1944, la 10 ianuarie am ieșit la pensie pentru limită de vârstă, după care am continuat să rămân concentrat la Uzinele Cugir până după mobilizare în vara anului 1945 și fi ind suferind de reumatism cronic nu am putut să activez la niciun serviciu particular și nici în viața politică.*

7) *În timpul activității am dus o muncă extrem de excesivă pentru satisfacerea cerințelor serviciului, cât și pentru experimentările și studiile tehnice îndelungate de zeci de ani, astfel că nu mi-a permis timpul să meditez în altă ordine de idei. Totuși un simț democratic înăscut m-a îndrumat întotdeauna să țin de partea muncitorilor pentru o salarizare cât*

¹¹ Luminița Giurgiu, *Căpitanul Marin Orița – ofițer și inventator*, articol publicat în „Document. Buletinul Arhivelor Militare Române”, nr. 4 (70)/2015, pp. 61-62.

mai bună și adesea am fost admonestat și căpătat observații, iar când am părăsit conducerea atelierului de armurărie din Arsenalul Armatei toți muncitorii din acest atelier au privit plecarea mea cu mult regret.

8) Am fost încorporat la data de 15 septembrie 1917 în timpul Primului Război Mondial la Regimentul 6 Recruți, iar în toamna anului 1919 detașat la Școala Militară de Educație Fizică București și după absolvire în anul 1921 am fost repartizat la Regimentul 7 Vânători ca ofițer instructor, apoi în 1927 la Școala Militară de Ofițeri de Rezervă Roman și Bacău, după care în 1932 am fost mutat la Institutul Național de Educație Fizică București. În acel institut am fost însărcinat cu lucrări tehnice și conducerea și construirea poligoanelor de tir redus precum și cu studiul și realizarea de prototipuri de armament redus. În anul 1937 am fost mutat în Arsenalul Armatei și confirmat în Corpul Tehnic Militar și mi s-a dat conducerea Atelierului de armurărie până în anul 1941 când am fost detașat la Uzinele Cugir.

9) Am făcut numai studii tehnice din propria inițiativă.

10) Nu am fost în străinătate, iar ca limbi străine este numai tot ce am învățat în clasele secundare.

11) Nu am fost judecat și pedepsit, nu am avut nicio ocazie în viața de militar și nici în aceea civilă să fiu trimis în fața instanțelor de judecată.

12) În prezent fiind suferind de reumatism foarte grav, totuși într-o mică măsură mă ocup cât îmi permite organismul cu agricultura.

Făcut astăzi 12 aprilie 1951.

Maior rez. Orița Marin.

Din „Memoriul personal” [Arhivele Militare Române (în continuare A.M.R.), Fond CM Regiune Galați, căpitani, nr. crt. 700] mai reținem următoarele:

La 1 decembrie 1936: a fost mutat la Direcția Liceelor Militare și detașat la Institutul Superior de Educație Fizică (Ordinul Ministerului Apărării Naționale – Direcția Personal nr. 41548).

La 1 aprilie 1937: a fost mutat la Regimentul 1 Vânători de Gardă nr. 9 „Regina Elisabeta” (Înaltul Decret nr. 52), iar din data de 20 mai 1937 a fost detașat la Arsenalul Armatei, conform Ordinului Ministerului Apărării Naționale – Direcția Personal nr. 4080.

La 6 iunie 1938: a fost mutat la Arsenalul Armatei și numit în funcția de șef al Atelierului de Armurărie.

Din 6 iulie 1938: a fost confirmat în Corpul Tehnic Militar.

La 28 februarie 1939: a fost avansat la gradul de căpitan (foto 1¹²) în baza Înaltului Decret nr. 905.

La 5 iunie 1940: a fost transferat la Comisia Militară de Control și Recepție de la Uzinele Copșa Mică - Cugir.

¹² Carol König, *O armă uitată și inventatorul ei: căpitan Marin Orița*, disponibil la <https://www.romania-actualitati.ro/emisiuni/istorica/o-arma-uitata-si-inventatorul-ei-capitan-marin-orita-id86758.html>, accesat la 5 decembrie 2024.

În perioada 5 mai-8 iunie 1942: și-a desfășurat activitatea ca președinte al Comisiei Militare de Recepție și Control de la Uzinele Copșa Mică - Cugir.

În perioada 1 noiembrie 1942-1 februarie 1943: a îndeplinit funcțiile de ofițer informator și șef al Biroului 6 prototipuri.

La 5 octombrie 1944: a fost trecut în rezervă pentru limită de vârstă, cu propunerea de avansare la gradul de maior în rezervă în conformitate cu prevederile Decretului nr. 3117/1929.

Foto 1: Căpitanul Marin Orița

De la începutul carierei sale militare, a dovedit un talent înnăscut pentru „perfecționarea și modernizarea armamentului de foc portativ”¹³.

Cea mai importantă realizare a sa a fost **Pistolul mitralieră „Orița”, model 1941, calibru 9 mm**, (foto 2¹⁴), o armă automată de o construcție simplă, ce avea în nomenclatorul său 78 de piese (detaliat în *Instrucțiuni provizorii asupra cunoașterii, întrebuințării și întreținerii pistoalelor mitralieră*, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, București, 1942, pp.80-83).

¹³ Carol König, *Căpitanul Marin Orița – inventator român de prestigiu din al doilea sfert al secolului al XX-lea*, în *Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*, M.M.C. nr.10/1977, Editura Militară, București, 1977, p. 229.

¹⁴ Sursa: arhiva autoarei. Fotografia a fost făcută la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” din București, Colecția armament Primul Război Mondial.

Foto 2: Pistolul mitralieră „Orița”, model 1941, calibru 9 mm

A constituit una din cele mai importante arme individuale de foc din înzestrarea armatei noastre, care a fost adoptată de Consiliul Superior al Armatei sub denumirea de „pistolul mitralieră Orița”. Este prima armă automată românească.

Pistolul mitralieră „Orița”, model 1941, calibru 9 mm, era compus din:

- *țeava*: fabricată din oțel, bruntă la exterior, prevăzută în interior cu șase ghinturi cu pas constant. Pe țeavă se afla montată cătarea cu baza, țelul și apărătoarea ei;

- *cutia mecanismelor*: formată dintr-un tub cilindric prevăzut în partea dreaptă cu o fereastră de aruncare a tuburilor de cartușe arse; face legătura tuturor piselor importante ale armei. La partea dinainte se montează țeava, la partea inferioară, dinainte, se fixează încărcătorul, iar la partea inferioară dinapoi există o fereastră prin care funcționează sistemul de declanșare a mecanismului. Pe cutia închizătorului sunt montate inelul portcurea și înălțătorul cu foaie și cursor (alunecător). În cutia mecanismelor funcționează *închizătorul*, care este format din corpul său, mânerul de armare, percutorul cu arcul său, cricul, extincătorul și arcul recuperator. Sub cutia închizătorului este fixat *meccanismul de declanșare* format din trăgaci cu arc, garda și piedica lui de siguranță;

- *patul*: compus din uluc, gât și corpul patului;

- *garniturile* sunt inelul portcurea (anterior și posterior) și talpa patului cu șuruburile de susținere¹⁵.

Acest pistol-mitralieră a fost fabricat în țara noastră, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial și câțiva ani după aceea, la Uzinele Metalurgice Copșa Mică - Cugir. Prima versiune, modelul M 1941, a intrat în dotarea armatei române în 1943. Versiuni îmbunătățite sunt modelul M 1948, cu pat fix de lemn și M 1949 cu pat rabatabil din metal.

¹⁵ Ministerul Apărării Naționale, Subsecretariatul de Stat al Armatei de Uscat, Direcția Superioară a Infanteriei, *Instrucțiuni provizorii asupra cunoașterii, întrebuințării și întreținerii pistoalelor mitralieră*, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, București, 1942, p.70.

Pistolul mitralieră „Orița” a rămas în dotarea armatei române până în anul 1948, când a fost înlocuit cu versiunea românească a automatului AK-47; a fost în serviciul Gărzilor Patriotice până în anul 1970.

Despre această invenție se afirma că *„prototipul realizat al invenției sale, pistolul mitralieră, armă superioară simlurelor realizate până în prezent ca precizie, maniabilitate și fabricație, caracterizează în mod concret aptitudinile sale de mare valoare în crearea și fabricația armamentului automat”*¹⁶.

Pe lângă supravegherea construcției pistolului automat care îi purta numele, căpitanul Marin Orița a fost însărcinat, de către Comisia Militară de Recepție și Control, și cu supravegherea montajului și tratamentului tehnic al pieselor pistolului mitralieră „Z.B.” model 1930 și studiul crăpării cămășilor la trageri în apă.

Altă invenție a sa a fost **cartușul masiv redus**, care, așa cum arăta inventatorul în raportul prezentat Uzinei Metalurgice Copșa Mică - Cugir, *„poate fi întrebuințat la un preț de trei ori mai ieftin pentru instrucția de tragere a paramilitarilor”*¹⁷.

Printre caracteristicile tehnice ale acestui cartuș menționăm următoarele:

- cartușul are la capătul superior o cavitate semisferică a cărui peret formează spre gaură o conicitate în care se poate fixa o alicie, de același diametru, prin presiune cu ajutorul unui corp lemnos; la capătul posterior este prevăzut cu o altă cavitate circulară a cărui perete, tot conic, formează locașul capsei. Partea inferioară a cavității are un prag circular pe care se sprijină marginea capsei montată cu ajutorul unui clește sau prese de mână până ajunge la același nivel cu talpa cartușului;

- cartușul mai este prevăzut cu un orificiu longitudinal, cu un diametru mic, ce unește cele două cavități formând locașul pulberii.

- întregul sistem de tragere este determinat de către cele două cavități și de orificiul longitudinal¹⁸.

Caracteristicile deosebite ale acestui cartuș au dat autorului dreptul de brevet de inventator.

Altă realizare a sa a fost **mașina de încărcat pistoale mitralieră**, care, spre deosebire de celelalte mașini de încărcat similare aflate la acea dată în serviciul armatelor, are particularitatea de a imprima o deplasare tangențială cartușului, astfel că printr-o singură mișcare continuă, cartușele erau introduse în încărcător prin intermediul unui mecanism simplu. Pe lângă acestea, construcția are dimensiuni reduse și o funcționare rapidă.

Compunerea mașinii de încărcat pistoale mitralieră era următoarea: corpul mașinii prevăzut în interior cu un rotor cu trei sau patru palete învârtit de o manivelă, de un jgheab (canal de conducere a cartușelor spre

¹⁶ Luminița Giurgiu, *op.cit.*, p. 60.

¹⁷ Carol König, *Căpitanul Marin Orița – inventator român de prestigiu din al doilea sfert al secolului al XX-lea*, în *Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*, M.M.C. nr.10/1977, Editura Militară, București, 1977, p. 230.

¹⁸ *Ibidem*, p. 230.

rotor) dispus la partea superioară a corpului acestei mașini și de o mufă la partea inferioară în care intra încărcătorul armei. Această mașină se folosea la încărcarea magaziei pistolului mitralieră „Orița”. Prin schimbarea mufei de fixare a încărcătorului se putea folosi și pentru încărcarea altor sisteme de pistol-mitralieră.

Este necesar să menționăm și contribuția ofițerului Marin Orița la transformarea făcută armelor automate. Dintre acestea se remarcă schimbarea calibrului la pușca-mitralieră franceză „Gladiator”, model 1915, calibru 8 mm, transformată în vederea executării tragerilor cu cartușul de calibru 7,92 mm. Această pușcă-mitralieră a fost achiziționată de către guvernul român în perioada Primului Război Mondial (1916-1918), intrând în dotarea armatei noastre operative începând cu anul 1917. După terminarea războiului, acest sistem automat de ramă s-a păstrat în înzestrarea trupelor române până la începutul deceniului al 5-lea al secolului trecut, când calitățile tehnico-tactice inferioare noilor tipuri de arme apărute au făcut necesară scoaterea ei din folosința armatei.

Transformarea s-a dovedit foarte importantă pentru armata română, deoarece în urma unor mari comenzi contractate de România, în deceniul al IV-lea al secolului trecut, cu firma cehoslovacă „Zbrojowca” din Brno, în țară au sosit arme de foc portative moderne, puști, mitraliere și puști-mitralieră cunoscute sub denumirea de arme „Z.B.” (inițialele firmei). Odată cu aceste arme s-a primit din partea firmei, și în parte au început să se fabrice și la noi, muniția necesară calibrului lor – 7,92 mm. Realizarea acestei modificări de calibru a permis folosirea noii muniții și la arma „Gladiator”, care la acea dată mai era încă în dotare.

Despre ofițerul Marin Orița și contribuțiile sale originale, directorul Arsenalului Armatei afirma că *„ofițerul are calități deosebite de inventator și cunoaște bine armamentul portativ și automat ceea ce i-a permis să realizeze numeroase invenții și îmbunătățiri ale armelor existente din care citez modernizarea puștii militare „Gladiator”. Este, de asemenea, un bun executant. Preocupat întotdeauna numai de lucrări noi, de concepere și realizarea invențiilor sale a depus totuși sânguința și în conducerea atelierului în a cărui organizare s-a băgat mai mult pe o bună distribuție a însărcinărilor între subalternii săi. În concluzie, căpitanul Orița este un tehnician de specialitatea armurăriei al cărui talent și spirit inventiv sunt de mare folos armatei”*¹⁹.

Pentru meritele sale deosebite în slujba Armatei Române, a fost decorat cu Insigna pregătirii premilitare clasa a II-a (Brevet nr. 29/1936), Medalia „Centenarul Regelui Carol I” (Brevet nr. 11356/1940) și Ordinul „Corona României” în grad de cavaler (Înaltul Decret nr. 1517/1940).

Perseverent și cu un talent deosebit în domeniul tehnicii militare, căpitanul Marin Orița rămâne în paginile de istorie militară drept un inventator militar de prestigiu.

¹⁹ Luminița Giurgiu, *op.cit.*, p. 59.

Dezvoltarea și consolidarea performanțelor științifice, valorificarea experienței și a potențialului specialiștilor militari, a elanului lor creator, promovarea rezultatelor și mediatizarea cercetării științifice prin diverse modalități sunt componente ale activității de cercetare-dezvoltare. Eforturile unor personalități din domenii diverse în munca de cercetare științifică, realizările lor nu ar trebuie uitate. Cunoașterea acestora și a patrimoniului cultural este o necesitate și are un rol educativ.

Ofițerii menționați în acest articol au performat la cel mai înalt nivel în instituția militară și au scris pagini de istorie. Realizările lor trebuie popularizate, acestea înscriindu-se printre cele din patrimoniul tehnic național. Trecutul are o serie de exemple din care avem de învățat. **Recunoștință veșnică!**

BIBLIOGRAFIE

- BÂRSAN G., STROEA A., ȘERBAN D., *Istoria industriei militare și tehnicii operative*, în Dorel Banabic, coordonator, *Istoria tehnicii și a industriei românești vol. 1 mecanica, tehnicile de prelucrare și construcțiile*, Editura Academiei Române, București, 2019;
- KÖNIG C., *Căpitanul Marin Orița – inventator român de prestigiu din al doilea sfert al secolului al XX-lea*, în *Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*, M.M.C. nr.10/1977, Editura Militară, București, 1977;
- GIURGIU L., *Căpitanul Marin Orița – ofițer și inventator*, articol publicat în „Document. Buletinul Arhivelor Militare Române”, nr. 4 (70)/2015;
- STROEA A., GHINOIU M., *Din elita artileriei*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2012;
- Ministerul Apărării Naționale, Subsecretariatul de Stat al Armatei de Uscat, Direcția Superioară a Infanteriei, *Instrucțiuni provizorii asupra cunoașterii, întrebuințării și întreținerii pistoalelor mitralieră*, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, București, 1942;
- Ziarul „Universul”, nr.188 din 10 iulie 1936, disponibil la https://adt.arcanum.com/ro/view/Universul_1936_07A/?query=c%C4%83pitan+Vasile+Buescu+&pg=112&layout=s;
- Agencia de Cercetare pentru Tehnică și Tehnologii Militare, site oficial disponibil la <https://www.acttm.ro/>;
- O armă uitată și inventatorul ei: căpitan Marin Orița, disponibil la <https://www.romania-actualitati.ro/emisiuni/istorica/o-arma-uitata-si-inventatorul-ei-capitan-marin-orita-id86758.html>.